

De moderne gymzaal: Algemene ruimten (14)

Naast sportruimten en sportgerelateerde ruimten zijn er algemene ruimten in een sportaccommodatie. Dit zijn ruimten die in nagenoeg alle accommodaties voorkomen. In dit artikel worden de algemene ruimten benoemd en worden de meest voorkomende en onmisbare ruimten kort besproken. Voor docenten bewegingsonderwijs lijken deze algemene ruimten niet zo relevant, maar ze zijn nodig of kunnen nodig zijn om bewegingsonderwijs en sporten mogelijk te maken, goed, gezond en veilig. | Folkert Buiter en Odin Wenting

Welke ruimten zijn nodig?

De benodigde algemene ruimten zijn deels onafhankelijk en deels afhankelijk van het type sportruimte. Een eenvoudige gymzaal, een sportzaal en een sporthal vragen om algemene ruimten die passen bij die specifieke sportaccommodatie. Aantallen algemene ruimten en oppervlakten verschillen, afhankelijk van de hoofdfuncties. Het lijkt allemaal voor de hand te liggen, maar de voorschriften voor breedte, hoogte, diepte, keerruimte, deuren, richting van deuren, bewegwijzering en diverse andere aspecten moeten volledig en correct worden beschreven in een programma van eisen, zodat de architect en aannemer ontwikkelen en realiseren wat vereist is voor goed bewegingsonderwijs en sport. Dit artikel is bedoeld om duidelijk te maken dat je hierop moet letten. Schakel voor dit onderdeel altijd een deskundige in die de vele voorschriften, richtlijnen en aanbevelingen op zijn duimpje kent.

Algemene ruimten

Algemene ruimten in sportgebouwen zijn in ieder geval:

- verkeersruimte
- beheerdersruimte
- bergruimte beheer
- receptie en balie
- garderobe
- toiletten
- werkkast

- werkplaats
- horeca
- vergader- en gespreksruimte
- installatie- en techniekruimten
- constructieruimte

Verkeersruimten

Verkeersruimten zijn ruimten vanaf de ingang naar functionele ruimten zoals de sport- of wedstrijdrimte, de kleed-wasruimten, toiletten, horeca of een eerste verdieping. De oppervlakte van de verkeersruimte is ongeveer acht tot twaalf procent van het totaal van de netto oppervlakte van alle functionele ruimten.

Entree, hal

De entree en de hal zijn het startpunt. Ze moeten ruim genoeg zijn om ten minste een klas met ruim dertig leerlingen in korte tijd te laten passeren, of te laten wachten in de hal.

Gangen, lift, trappen en hellingbanen

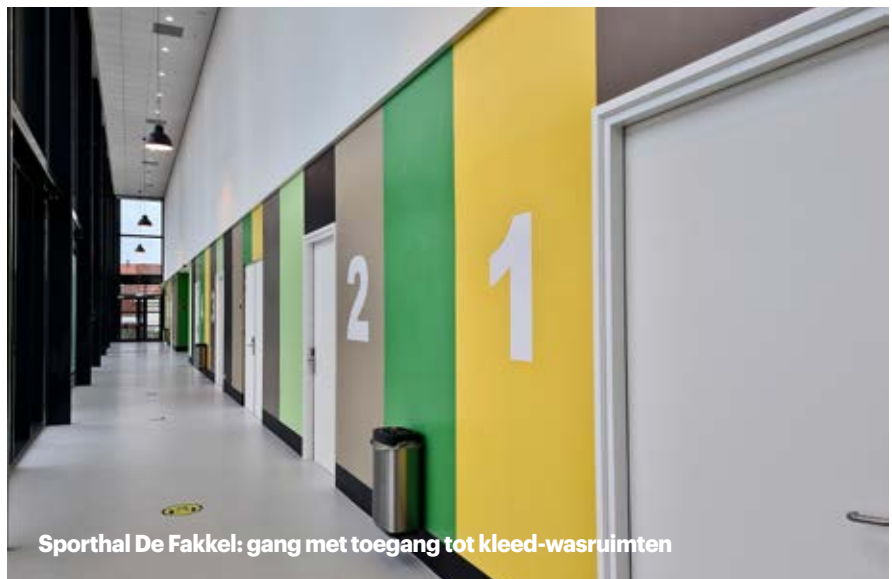
Vanaf de entree lopen gangen naar de verschillende ruimten. Voor de gangen bestaan voorschriften over onder meer de breedte en hoogte van de gangen, de ruimte voor deuren en de keerruimte. Als er ten minste één verdieping is, heb je een lift, een trappenhuis en/of hellingbanen nodig.

Vluchtroutes

Vluchtroutes en vluchtdeuren zijn onderdeel van de verkeersruimte. Er dienen voldoende vluchtroutes en vluchtdeuren te zijn die duidelijk aangegeven worden, zodat iedereen bij een calamiteit tijdig het sportgebouw kan verlaten.

Beheerdersruimte

In grotere accommodaties met ten

Sporthal De Fakkell: gang met toegang tot kleed-wasruimten

minste twee zaaldelen is direct na de entree vaak een receptie met een balie en daarachter meestal een ruimte voor de beheerder van de sportaccommodatie. Bij deze ruimte is een bergruimte voor het beheer handig, omdat daar sport- en andere materialen kunnen worden opgeslagen die gebruikers daar kunnen afhalen en terugbrengen.

Een garderobe ligt bij voorkeur nabij de ruimte van de beheerder. De garderobe wordt meestal geplaatst in een verkeersruimte, maar mag de doorgang niet belemmeren. De garderobe kan voorzien zijn van kledinghaken en lockers.

Werkkast

Een gymzaal, een sportzaal en een sporthal hebben in ieder geval een werkkast die groot genoeg is voor schroefmachines en andere apparatuur, alsmede het opbergen van alle schoonmaakmaterialen en schoonmaakmiddelen (bij voorkeur 6 m²). Het is een belangrijke voorziening, want een schoon sportgebouw is een voorwaarde om gezond te kunnen sporten. Gebruik de werkkast niet voor andere functies.

Werkplaats

Grotere accommodaties hebben meestal een werkplaats van ongeveer tien m², zodat klein onderhoud en reparaties ter plekke door de beheerder of door anderen kunnen worden uitgevoerd. Dat geldt in ieder geval voor een sporthal met ten minste drie haldelen bij een school.

Horeca

Scholen hebben veelal een eigen kantine en aula. Sporthallen die 's avonds en in het weekend gebruikt worden door sportverenigingen en overdag voor bewegingsonderwijs, hebben bijna altijd een sportkantine. Voor het bewegingsonderwijs is het meestal niet relevant, maar de sportkantine zou gebruikt kunnen worden bij sportevenementen van scholen. Een sportkantine bestaat uit een verblijfsruimte (met een bar), een keuken, een magazijn, een koeling en een vriezer. Een leveranciersruimte is handig, zodat de leveranciers kunnen leveren en ophalen als het gebouw gesloten is. Een leveranciersruimte

Sporthal Elzenhagen: receptiebalie met daarachter beheerdersruimte

ligt aan een buitenzijde op de begane grond bij een plaats waar vrachtauto's veilig kunnen komen. De ruimte heeft dubbele deuren naar buiten. Sommige sportgebouwen hebben vergaderruimten die mogelijk tevens als lesruimte kunnen dienen. Vergaderruimten kunnen met een mobiele scheidingswand onderdeel uitmaken van de sportkantine als de scheidingswand niet wordt gebruikt.

Toiletten

Bij een sportkantine dien je een afzonderlijke toiletgroep te hebben. Een zelfstandige toiletgroep is altijd handig in een sportaccommodatie. De eisen waar toiletten aan moeten voldoen zijn beschreven in artikel 13 van deze serie over Sportgerelateerde ruimten.

Containerruimte

Er is altijd een containerruimte voor het afval. De oppervlakte is afhankelijk van het verwachte aantal containers. Er zijn ten minste drie containers als er een sportkantine is. De containerruimte heeft dubbele deuren en ligt nabij de leveranciersruimte aan een buitenzijde op de begane grond.

Installatieruimten en technische ruimten

Er zijn diverse installatie- en techniekruimten waar de voorzieningen voor warmte, koeling, ventilatie, meetapparatuur en automatiseringsapparatuur worden geplaatst. Deze ruimten dienen goed van elkaar gescheiden te worden, afhankelijk van het type apparatuur.

Een ruimte voor installaties als boilers en warmtepompen, een ruimte voor ventilatieapparatuur (soms deels op het dak), een meterkast, een serverruimte en een ruimte voor een hydrofoor. Een hydrofoor is nodig als er een of meer verdiepingen zijn. Een hydrofoor houdt de waterdruk op peil.

Constructieruimte

De constructie(ruimte) bestaat uit wanden, kolommen, spanten, daken, ondervloer, schachten, ruimte voor leidingen, loze ruimten en dergelijke. De oppervlakte van de constructieruimte is ongeveer tien procent van de netto vloeroppervlakte (NVO). De NVO is de som van de oppervlakte binnen de wanden van alle ruimten in een accommodatie. De bruto vloeroppervlakte (BVO) is de NVO plus de constructieruimte.

Meer informatie

Meer informatie is verkrijgbaar bij de auteurs. ●

Bron

folkertbuit@gmail.com
info@odinwenting.nl

Folkert Buit is programmamanager multifunctionele accommodaties
Odin Wenting is sporttechnisch en bouwkundig adviseur sportaccommodaties

Foto's

Odin Wenting

Kernwoorden

huisvesting, gymzaal, algemene ruimten